

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

18. An qui invaditur, possit se tueri cum periculo mortis alicijus
innocentis? Et quid, si innocens sit infans, & sine Baptismo moriturus? Et
an si invasor tibi objiciat innocentem tanquam clypeum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

menta educationem ac protectionem debet, quæ à vita ipsius pendet. In his omnibus consentit Sotus, &c. Hac Molina.

RESOL. XVII.

An licitum sit occidere inuasorem, si ex eius morte sequatur notabile damnum Reipublicæ, quia est persona valde necessaria, ut si aggressor est Rex, Dux, &c?

Et an liceat absque censura cap. si quis suadente percutere Pontificem pro defensione necessaria: Ex p. 5. tr. 4. Ref. 2.

Sup. hoc in tom. 9. tr. 11. Ref. 6 §. Nec obstat à lin. 7. vel. 8. à vers. docent. enim.

§. 1. **N**egatiuè respondent communiter Doctores, & ideo Bannez de iust. 2. 64. art. 7. concl. 2. sic ait. Quando ex morte aggressoris sequitur notabile damnum Reipublicæ, tunc tenetur homo potius pati mortem, quam occidere inuasorem cum tanto damno boni communis, & hoc ipsa natura nos docet; experimur enim quòd graua elementa proprios motus deorsum obliuiscuntur, & ascendunt sursum, ne detur vacuum, quod esset maximum damnum vniuersi. Sed nihilominus dicimus, quòd si occiderit inuasorem defendendo propriam vitam cum moderamine inculpatae tutelæ, non peccat contra iustitiam commutatiuam per comparationem ad inimicum occisum; sed peccat mortaliter contra charitatem, & pietatem, contra patriam, & insuper contra iustitiam commutatiuam per comparationem ad Reipublicam, cui maximum infert detrimentum. Ita ille.

2. Sunt tamen Doctores, quibus durus videtur hic sermo, & licet fateantur heroicum fore permittere prius te occidi quam occidas eo casu, v. g. te inuadentem Principem, dicunt tamen non te obligari ad eiusmodi duram conditionem; & ideo non desinam hic adnotare Petr. Binsfeldium de iniuriis, & damno dato, c. 1. quest. 5. concl. 6. hanc sententiam mordicus docere, sic enim ait. Sexta conclusio. Contra quemcumque iniuste inuadentem licet se defendere, etiam occidendo cum debito moderamine, contra Dominicum à Soto lib. 5. de iust. & iure q. 1. a §. qui existimat, quòd si aggressor esset Rex, vel Dux, vel alia persona Reipublicæ valde necessaria, inuasus autem esset persona valde vilis, cuius vita ad bonum commune parum referret, quòd tum inuasus ille charitate cogatur mortem potius ferre, quam alteri inferre conclusionem tradunt Angel. in ver. defensio, in princ. S. Anton. in 3. p. tit. 4. cap. 3. §. 1. Syluester in ver. Bellum 2. q. 1. Antea Armilla in ver. defensio, n. 4. dum volunt talem defensionem esse licitam contra quoscumque etiam Superiores & maiores. Valsquius lib. Illustrium contr. c. 18 n. 8. Marfil. in d. conf. 4. n. 6. & Cardijn. Zabarella in Clem. 1. de penis, dum docent quòd licet absque censura excommunicationis, si quis suadente, percutere Pontificem pro defensione necessaria, & allegat Marfil. pro hac doctrina Innocent. in c. quanta, de sen. excom. & hæc communis est opinio, à qua non est recedendum, cum non solum lex naturalis dicat, sed omnia iura vim vi repellendam permittant, nec distinguant; vbi ergo leges & iura non distinguunt, nec nos distinguere debemus per l. de pretio, ff. de publ. in rem actio. gloss. Bartol. Alber. & alios ibidem. Cum enim talis defensio sit iuris naturalis, conuenit vnicuique, vbi que, semper, & contra quemcumque personam, vnde etsi persona sit publica, & Reipublicæ necessaria, si iniuste aliquem inuadat, inuasus potest se defendere, etiam occidendo, modò moderamen iustitiam non excedat, si alius modus non sit elabendi, nec in hoc læditur charitas, quæ quando est ordinata, incipit à se ipso, ita vt possim vitam meam præferre vitæ alterius cuiuscumque personæ, & hæc omnia docet Binsfeldius vbi supra. Quam sententiam antea docuerat Paulus Comitulus in resp.

mor. lib. 4. q. 10. n. 15. & Emanuel Rodriq. in sum. tom. 1. cap. 220 n. 8. vbi ita asserit. [Por defendere la vida licito es mater al Principe, porque aunque los vassallos deuen anteponer la vida del Principe à la suya propia, esto se ha de entender, quando està el Principe en estrecha necesidad puesto, no pudiendo huyr el peligro en que està; empero poniendose de su voluntad à este peligro, del qual si quiere se puede librar, no están sus vassallos obligados à poner su vida al tablero por la suya. Verdades, que si el Principe no solamente es bueno, mas tambien es muy necesario para el Reyno, tanto que de su muerte probablemente se seguirian muchos males, en este caso haria vna obra heroica el vassallo no se defendiendo, como lo dize Cord. lib. 1. qq. 38. contra Soto que le obliga à no matarle por su defension, porque poner obligacion à vn hombre que viendo la muerte al ojo, no se defiende della, es negocio graue.] Ita Rodriq. Sed horum Doctorem sententiam in vno casu tantum admittunt aliqui, quando inuasus à Principe, probabiliter sibi metueret ex subitanea nece periculum animæ. Ita Malderus in 2. 2. D. Thom. tr. 3. c. 1. dub. 7. adfert. 3. qui citat Sotum & Toletum. Verum ego primam sententiam omnino tenendam esse puto cum Molina tom. 4. tr. 3. disp. 14. concl. 2. Lessio lib. 2. c. 9. dub. 8. n. 4. quando ex interitu Principis sequeretur bella ciuilia ob successiõnem.

RESOL. XVIII.

An qui inuaditur, possit se tueri cum periculo mortis alius innocenti?

Et quid, si innocens sit infans, & sine Baptismo mortuus?

Et an si inuasor tibi obiciat innocentem tanquam clypeum suum, ut post eum latians impue te intrinsecus, & fugere non possis, tenearis mortem subire; vel possis inuasori, & innocenti inferre, cum moderamine se defendendo?

Et quid, si quis aggrediatur aliquem iniuste & alius se interponat, ut rixam diuidat, & ille ad fugiendam iustum rixantis protegat se retro hunc mediatorum, & sic ille iustum excipiat, & moriatur, an nullam culpam committat; dummodo ille non fuerit autor rixæ, sed tota culpa, & pena est inferenda in alterum, qui inuasit, &c? Ex p. 5. tr. 4. Ref. 34.

§. 1. **N**egatiuè respondet Samuel de Lubino à siemula casum, ver. Bellum, num. 3. vbi sic ait. Qui de exercitu æquo fugit inimicum, & videt periculum, aut quemuis hominem in via iacentem, quem necesse est conculcare, aut si fugiens gradum silit in manus inimici venire, non licet eum conculcare, & occidere, ne ipse fugiens occidatur. Ratio est, quia puer iacens in via, vel dormiens, est iustus possessor viae, & sicque communis, in quo iacet, sicut ille fugiens. Ergo iniuste alius scienter & actu directo eum proterit, vel occidit.

2. Nec licet occidere innocentem in casu, quo aggressor te inuadat, & occidere minetur, quem tu volens occidere non posses, nisi simul quemdam interimas, à cuius tergo aggressor semper exiit, vt eo veluti quodam scuto se defendat, & nihilominus te de medio tollere affectet. Ita ille, & ante illum Sayrus in Clau. Regia lib. 7. c. 12. num. 17. & ex parte Petrus Navarra de restit. lib. 2. c. 3. n. 135. & Turrianus in 2. 2. 10. 2. disp. 26. dub. 2. n. 28.

3. Sed ego puto in his casibus posse inuasum occidere innocentem, si aliter vitam suam defendere non possit. Et quo ad primum casum ita docet Corduba lib. 2. q. 38. dub. 2. & Lessius lib. 2. cap. 9. dub. 9. num. 59. & ratio est, nam iste ius habet ad fugam via publica, quo iure non potest priuari in tanto discrimine ratione infantis,

infantis, vel claudi, ibi fortè constituti, sicut si fugienti amens quispian, vel ebrius se obliiceret, non teneretur cum certo vitæ periculo aliò desistere: sufficit igitur in tali casu vt eam circumspectionem adhibeat, quam pro tempore & loco potest ne noccat, quòd si læsio, vel mors sequuta fuerit, non censetur ab ipso intenta, sed solum permilla: nam vitur iure suo extremè sibi necessariò ea circumspectione, qua potest. Si tamen infans sine Baptismo esset mortuus, eo euentu lege charitatis teneretur potius se permittere occidi.

4. Quoad secundum casum etiam affirmatiuam sententiam teneo cum Maldero in 2.2. D. Thom. tr. 3. c. 1. dub. 12. vbi sic ait. Si inuasor tibi obiciat innocentem tanquam clypeum suum, vt post eum latitans impunè te interimat, & fugere non possis, non teneris mortem subire, sed putes inuasori & innocenti inferre eum moderamine te defendendo. Ita ille Rodriguez in summa tom. 1. c. 220. n. 7. & alij.

5. Non desinam etiam hic adnotare id quod docet Molina tract. 3. disp. 30. num. 9. & Baldellus tom. 1. lib. 3. disp. 26. n. 13. quòd si quis aggredietur aliquem iniuste, & alius se interponat, vt rixam dividat, & ille ad fugiendum ictum rixantis protegat se retro hunc mediatorem, & sic ille ictum excipiat, & moriatur, nullam culpam committeret, dummodo ille non fuerit author rixæ, nec moderamen excesserit, nec mediatorem per vim opposuerit ad ictum excipiendum, sed tota culpa & poena est referenda in alterum, qui inuasit.

RESOL. XIX.

Quando quis interficit aggressorem, an liceat intendere mortem eius, vt medium ad sui defensionem? Ex p. 5. tr. 4. Ref. 16.

§. 1. Caietanus in 2. 2. q. 64. a. 7. Victoria in relect. de homicidio à n. 17. Bannez de iust. q. 64. art. 7. dub. 5. Syluius in 2. 2. q. 64. a. 7. paritur. 5. & alij negatiuam sententiam docent. Antonius verò Cordubensis lib. 1. q. 3. 8. Aragon. in 2. 2. q. 64. art. 7. asserunt licitum esse scienter occidere inuasorem, & id confusè velle quomodo, Deus, scit, sibi licitum esse, neque oportet considerare qua intentione actualiter fiat.

2. Sed deferendo has Metaphysicas, duo cum Molina de iust. tom. 4. tract. 3. disp. 1. num. 4. posse aggressum per se intendere mortem aggressoris petendo ictu cor, aut iugulum aggressoris animo eum proferendi ac necandi, quando videt ita sibi esse necessarium ad tutè euadendum manus illius. Ratio namque quam confecimus ad probandum nostrum communè omnium asserum, sanè probat, posse velle ac intendere etiam mortem illius in sui defensionem conseruationemque suæ propriæ vitæ, tanquam in finem vltiorem, quando indicat mortem ad eum finem esse necessariam. Metaphysica verò, quam impugnamus, ad aliud non deseruit, quam ad morale doctrinam turbandam, ad erroneas conscientias in materia satis lubrica gignendas, lethalisque peccati serupulos minimè necessarios illi iniiciendum, qui iuste ac licitè se defendunt, & ita docent etiam Philip. Faber de rest. in 4. sent. disp. 15. q. 3. disp. 52. c. 1. n. 18. Rodriguez in sum. tom. 1. c. 220. n. 3. Villalobos in sum. tom. 2. tr. 12. diff. 10. n. 9. Soto de iust. lib. 5. q. 1. art. 8. Petrus Binsfeldius de iniuriis & damno dato. c. 1. q. 5. concl. 3. & alij communiter.

RESOL. XX.

An liceat pro defensione pudicitia occidere inuasorem?

Tom. VIII.

Et additur posse illum, qui vi opprimeretur ab alio adiuuari, & ipsius adiutorem non peccaturum, etiam si occiderit aggressorem seruato omni moderamine.

Et an quis possit occidere inuasorem cum peccato notando, etiam si sit Clericus, aut Religiosus, si aliter non possit se defendere? Ex p. 5. tr. 4. Ref. 36.

§. 1. Videtur dubitare D. August. lib. 1. de libero arbitrio, c. vt obseruat Tannerus tom. 3. disp. 4. quest. 8. dub. 4. num. 68. Sed ipse meritò cum communi DD. sententia affirmatiuè responderet, quia, vt ait præsertim Syluius in 2. 2. D. Thom. q. 64. art. 7. quæritur 9. concl. 1. sic occidens vim vi repellit in re magni momenti, cum pudicitia, secundum se magis asseritur, quam multæ opes, præterquam quòd in ipsius violatione magnum sit peccati periculum, ne is qui vim patitur ob delectationem maximam tali actui coniunctam ad aliquem in eam consensum pertrahatur. Addunt aliqui posse illum, qui vi opprimeretur, ab alio iuari, & ipsius adiutorem non peccaturum, etiam si occideret aggressorem seruato omni moderamine, quia iure naturæ licet iuuare innocentem vim & iniuriam patientem. Si tamen illa cuius pudicitia tentatur nollet iuari, sed in violationem consentiret, priuatus quispian non posset pro ipsius defensione occidere violatorem, cum enim illa consentiret, non pateretur iniuriam.

2. Sed non desinam hic etiam apponere verba Rodriguez in sum. tom. 1. cap. 220. n. 14. vbi sic ait. Por defension de la castidad licito es matar al que acomete, assi lo tienen Corduba, y Mercado, y erdad es, que la muger acometida està obligada a resistir por otra via; porque no resistiendo sino con mucha tibieza, y floxedad, illicito le es à matar al acometedor, porque aunque peque, no peca contra justicia, pues ella consiente, no resistiendo como deue. Y Pedro de Nauarra añade que si esta muger calla, y no resiste, porque teme que resistiendo, lo que es secreto, se hará publico, aborreciendo con todo esto la carnalidad, le será licito à matar el acometedor. Lo qual tengo por muy probable, porque aunque por conseruar su fama, consentan en lo exterior en lo acto, empero en lo interior se le haze gran violencia por ella lo aborrecer, y por causa desta violencia se puede defender. De aqui se infiere, que puede vn hombre matar a otro, aunque sea clerigo o frayle acometiendole con el peccado nefando, no le pudiendodefender de otra manera. Sic ille.

Sup. hoc melius, & magis late in tom. 5. tr. 2. ref. 192. §. Verum, &c.

RESOL. XXI.

An liceat occidere inuasorem, si inuasus fuerit in culpa, vt aggredieretur ipsum, vt adulter ex iniuria, quam facit marito, &c.

Et obseruatur, quòd si adulter, vel laceffitor preuidit pericula mortis futura ex actione propria peccat certe peccato homicidij in corde suo, quando tale periculum præuidens, nihilominus statuit se in illo institueret. At vero in ipso periculo positus non amittit ius defendendi se. Ex p. 5. tr. 4. Ref. 3.

§. 1. Respondeo affirmatiuè cum Villalobos in sum. tom. 2. tr. 12. diff. 10. n. 7. Vega in sum. tom. 1. e. 127. ca. 11. Petr. Nauarra de rest. lib. 2. c. 3. n. 361. Salo. & inam Ref. 68. & pro irregularitate in hoc casu in alia ref. eius not.